

2 de febrer, dia mundial de les zones humides

26 de gener - 2 de febrer, setmana de les zones humides a Mallorca

Nota informativa
27/01/1998

Demà, dia 28 de gener, se compleix el 10è aniversari de la creació del Parc Natural de S'Albufera

Amb motiu de l'aniversari

EL GOB RECORDA LA GREU PROBLEMÀTICA QUE AFECTA AQUESTA ZONA HUMIDA, I LA MANCA D'ACTUACIÓ DE LA CONSELLERIA DE MEDI AMBIENT

D'entre els molts problemes que sofreix el Parc, el GOB en detalla 25 dels més greus

El 28 de gener de 1988 S'Albufera es convertia en el primer parc natural de les Balears; es donava un pas importantíssim en la conservació del patrimoni natural de les Illes, creant grans expectatives quan a la seva conservació, a part d'obrir el camí per a la protecció de nous espais.

Malauradament, les expectatives de resolució de molts dels problemes ambientals d'aquesta zona humida protegida no s'han complert; aquest espai emblemàtic en la conservació de la naturalesa a les Balears ha seguit sofrint molts dels factors de degradació que l'afectaven abans de la seva protecció legal, situació a la qual fins i tot s'han sumat altres problemes ambientals que han vengut a agreujar la situació.

Avui S'Albufera és un espai que sofreix multitud d'agressions ambientals. Bona part d'elles tenen lloc a la perifèria del Parc, encara que l'afecten directament, mentre d'altres succeeixen dins l'espai natural protegit. A continuació comentam breument 25 dels problemes més greus de la zona humida més important de les Illes Balears:

a) Impactes originats a l'entorn del Parc, amb efectes a l'interior del Parc

- **Urbanització del cordó dunar.** La pràctica totalitat de la zona dunar que no està inclosa dins el Parc (Es Bras) ha estat o està essent urbanitzada, edificant-hi hotels o apartaments. Aquest ha estat probablement el més greu impacte ambiental que ha sofert el conjunt de S'Albufera al llarg les darreres dues dècades.
- **Procés d'edificació constant arreu de tot el perímetre,** amb la degradació i colmatació de diverses zones del prat. Rururbanització de l'espai a tota la zona de Sa

Marjal en la majoria dels casos mitjançant casetes d'eines convertides en segones residències. La inexistència d'una figura de protecció que envolti el parc, possibilita la construcció (molt sovint il·legal) d'edificacions de cap de setmana i segones residències.

- **Abocament d'enderrocs sobre àrees de zona humida** a Son Fornari, dessecant àrees d'elevat valor ecològic que d'aquesta manera desapareixen irremissiblement.
- **Pràctica de moto-cross**, a una pista il·legal situada en una zona qualificada com ARIP (Àrea Rural d'Interès Paisatgístic) i per tant protegida per la LEN. Aquestes pràctiques estan causant la minva progressiva d'una de les colònies més importants d'abellarol (*Merops apiaster*) que existeixen a Mallorca.
- **Salinització** d'Es Cibollar per aigua que prové del circuit de refrigeració d'Es Murterar, i que és abocada per GESA dins un canal que comunica Es Cibollar amb S'Estany d'Es Ponts. Aquest increment en la salinitat de l'aigua del Parc posa en perill la supervivència de determinades comunitat biològiques.
- **Explotació dels aquífers que abasteixen el Parc** (Sa Marineta, pla de Sa Pobla, Font de Son Sant Joan) sense un control suficient per garantir que no s'afecta la seva conservació. Una sobreexplotació d'aquests recursos podria tenir conseqüències dràstiques sobre la composició química de l'aigua i les condicions ecològiques, afavorint la intrusió marina que pot provocar la salinització, com ja ha passat a Campos i al Pla de Sant Jordi.
- **Contaminació de les aigües** derivada de la utilització incontrolada de fertilitzants i pesticides a la zona de Muro i Sa Pobla. Aquests compostos químics poden posar en seriós perill la conservació dels recursos biològics del parc. Fins ara no s'ha regulat la seva utilització; ni tan sols s'han realitzat controls analítics per valorar la seva importància, encara que és prou evident el seu ús abusiu. Basta veure el nombre d'envasos buits que es troben tirats als torrents, síquies i en mig dels camps.
- **Abocament d'aigües residuals** de l'estació depuradora de Sa Pobla al torrent de Sant Miquel i de la depuradora de Muro al torrent de Muro. El deficient grau de depuració de les aigües residuals que s'aboquen als torrents aporten nutrients (nitrats i especialment fosfats) que empitjoren la qualitat de l'aigua, contribuint a l'eutrofització de l'ecosistema. Això pot arribar a provocar greus problemes, com la mortaldat de peixos i fauna aquàtica, i la desaparició d'algunes espècies.
- **Abocament d'aigües residuals** sobre la zona humida adjacent al Parc Natural en la seva vessant Nord (Es Murterar), per part de l'empresa Limpiezas Industriales COLIS. Aquests abocaments acaben per arribar al parc, a través d'un petit canal. Deprés de ser denunciada, l'empresa ha passat a fer les seves descàrregues, igualment il·legals, sobre l'abocador de cendres de la central tèrmica d'Es Murterar a Biniatria. No es pot descartar que els abocaments segueixin afectant al parc, ja que l'abocador es troba dins una conca que verteix a S'Albufera.
- **Aport d'aigües d'escorrentia des de l'abocador de cendres de la central tèrmica** d'Es Murterar. No s'ha avaluat l'efecte contaminant que aquest aport pugui tenir sobre la qualitat de les aigües de S'Albufera. D'altra banda, tampoc es coneixen els efectes que sobre els aquífers subjacents puguin tenir els lixiviats generats per l'abocador.
- **Contaminació atmosfèrica per la central tèrmica d'Es Murterar**, especialment evident quan es produeixen fenòmens d'inversió tèrmica. Els controls efectuats per

GESA han estat molt localitzats temporalment, i no es pot descartar que les emissions puguin tenir efectes negatius sobre determinades espècies de flora i fauna. De fet, els nivells d'ozó que se generen han superat en diverses ocasions els màxims a partir dels quals se considera que hi ha perill per a la vegetació.

- **Abocament de carbó**, en forma de partícules que provenen del dipòsit i que arriben al parc amb l'aigua d'escorrentia empitjorant la qualitat de les aigües.

b) Impactes generats a l'interior del Parc

- **Massificació de la zona central del Parc** (Sa Roca i voltants), a causa de la utilització del Parc com a oferta complementària no especialitzada per als turistes de la zona (footing, mountain-bike, etc). Això es tradueix en una excessiva pressió de visitants que acudeixen al Parc sense cap tipus de motivació cultural o conservacionista, fent un ús més propi d'altre tipus de zones que no d'un parc natural. A més a més l'accés ciclo-peatonal és possible fora de l'horari normal d'obertura al públic.
- **Massificació de la zona dunar**, a causa de la ubicació d'una àrea recreativa. Aquesta zona, prou interessant botànica i faunísticament, és utilitzada massivament com a aparcament i com a zona d'esbarjo, en detriment de la seva conservació, que hauria de ser prioritària.
- **Circulació pública de vehicles fins al cor de l'espai natural**. És permès l'accés amb cotxe fins al centre de recepció, situat a Sa Roca. Fa pocs anys es va asfaltar el camí que connecta Sa Roca amb la carretera Can Picafort-Port d'Alcúdia, fomentant d'aquesta manera l'accés rodat en detriment de l'accés peatonal. L'aparcament del centre de recepció se satura quasi diàriament a les primaveres.
- **Extracció de fulles de *Posidonia* durant l'hivern**, provocant una important desprotecció de la platja i el sistema dunar davant les tempestes i dificultant la regeneració natural de la platja.
- **Neteja de la platja amb maquinària pesant**, amb la destrucció progressiva del sistema dunar. La neteja mecànica dificulta l'establiment de la vegetació colonitzadora de l'arena i posa en perill l'estabilitat del sistema dunar. En els darrers dos anys s'ha donat un accelerat procés de degradació.
- **Abocament de fems orgànics i inorgànics sobre el sistema dunar**, procedent de la neteja mecànica de la platja, amb la destrucció de part de les dunes i enterrament de la vegetació.
- **Desaparició del bosc de ribera**, amb una població d'oms greument afectada per la grafiosi, i una població de polls blancs en ràpid procés de desaparició sense que s'hagin determinat clarament les causes.
- **Generació de focs intencionats**, afectant dràsticament la vegetació i la fauna.
- **Existència d'esteses aèries elèctriques dins el parc**, fàcilment substituïbles, afectant greument la qualitat paisatgística de la zona i constituïnt un perill per a les aus grans, que poden colisionar amb els fils amb conseqüències sovint nefastes.

c) Problemes en el seguiment i avaluació de la gestió de l'espai natural

- **Sense PUG vigent.** Ja fa tres anys que ha vençut el PUG (Pla d'Ús i Gestió), sense que fins avui s'hagi aprovat el nou document. En el PUG es detallen les actuacions (programes i projectes) que es portaran a terme al Parc al llarg del període comprés. El darrer PUG arribava fins l'any 1994, i en aquests moments s'està redactant el de 1997-2002.
- **Manca de mesures de seguiment de la gestió.** Manquen estudis de seguiment de les pastures i de la gestió de la vegetació, estudis sobre la capacitat de càrrega de visitants, control de l'afluència de visitants, avaluació del sistema de comportes sobre l'hidrologia del Parc, ...
- **Manca d'un programa d'investigació** per part de la Conselleria de Medi Ambient. A part del seguiment de l'avifauna, i de les activitats realitzades per voluntaris d'Earthwatch, al Parc no es realitzen treballs d'investigació per part de la Conselleria.
- **Manca d'un programa d'integració del Parc** amb la realitat social que l'envolta. No es realitzen activitats encaminades a canviar actituds dins l'entorn del Parc pel que fa a la seva gent: pagesos, marjalers, escolars, regidors, guies turístics, hotelers, policies, propietaris, caçadors, etc. Un parc arrelat i estimat socialment té moltíssimes possibilitats de tenir èxit en la seva gestió.

Davant aquesta situació, no podem sinó manifestar el nostre malestar davant la Conselleria de Medi Ambient, que no ha sabut o no ha volgut solucionar una problemàtica que, encara que complexa, hauria de suposar una prioritat de primer ordre. És necessari un canvi d'actitud radical per part de la Conselleria de Medi Ambient, per tal de valorar com cal la importància d'una correcta gestió i conservació d'aquest espai.